

## 5. ЗА ТРУДОВО-ПРОФЕСИОНАЛНИЯ ОБЛИК НА ЦИГАНИТЕ

Етнопортретът на ромите няма да бъде пълен и правдив, ако в него липсват ония щрихи, които разкриват трудово-професионалната им реализация, взета както в нейната общоисторическа, така и в нейната конкретно-историческа форма и същност.

Преди да започна разглеждането на тези щрихи съм длъжен да отбележа, че сред хората, които се интересуват и предлагат някакви обобщени оценки за циганите, се лансират коренно противоположни мнения. Има хора, за които трудолюбието на циганите не подлежи на съмнение и отрицание, макар и да считат, че то се реализира почти винаги на едно елементарно равнище, стоящо далеч от достигнатите стандарти в съответната страна и епоха. За други обаче, циганите по природа са лениви и неспособни за трудово-професионална реализация, че са лишени от възможности да усвоят трудово-професионални умения и навици, характерни за останалото население, независимо от това дали последното се взема откъм неговата градска или селска определеност.

Взети на равнището на всекидневието и масовата популярност, мнозинството от мненията-оценки за трудово-професионалната ангажираност и възможности на циганите гравитират повече към негативизма, отколкото към позитивизма (разбиран не като философско понятие и категория, а в неговия социално-житейски смисъл и съдържание). Най-често тези мнения-оценки се основават на "фотографското" виждане на поведението на средностатистическия циганин, без оглед на социално-историческото обяснение на това поведение, върху основата на което да се вникне в иманентната природа на циганите, свободна от схеми, основаваща се не на нейната дълбока същностно-съдържателна определеност, а на нейната видимост.